

Handläggare: Gert Abelt
Staben

2004-03-23

Tel: 508 270 66
gert.abelt@gfk.stockholm.se

Dnr 03-410-3507:4

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

**Tillfälligt stopp för 3G-utbyggnaden i Stockholm. Skrivelser från
Ewa Samuelsson och Anders Broberg respektive Mats Rosén och
Björn Nyström, samtliga (kd). Återremiss**

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden besvarar skrivelserna med gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande.

Olle Zetterberg

Lennart Gustafsson

SAMMANFATTNING

Med hänvisning till en aktuell studie från det holländska forskningsinstitutet TNO om eventuella hälsorisker förknippade med utbyggnaden av mobiltelefonnätet hemställes i två likalydande skrivelser från kd (bifogas) om stopp av 3G-utbyggnaden i staden i avvaktan på resultatet av Socialstyrelsens granskning av studien.

Gatu- och fastighetskontoret yttrade sig över skrivelserna i ett tjänsteutlåtande 2003-11-18. Gatu- och fastighetsnämnden beslöt 2004-01-27 att återremittera ärendet.

Socialstyrelsen, liksom övriga berörda statliga myndigheter, anser att det utifrån dagens kunskap inte finns skäl att anta att etablering av mobilbasstationer kan orsaka olägenhet för människors hälsa. Den holländska studien har inte, även om den påvisat ett samband mellan upplevt välbefinnande och exponering av radiofrekvent strålning från 3G, förändrat den bedömningen.

Den holländska studien ger alltså enligt kontorets mening inte underlag för ett tillfälligt stopp för 3G-utbyggnaden inom staden.

Människors oro måste dock tas på allvar. En nyligen presenterad undersökning från Krigsberedskapsmyndigheten (KBM) visar att de flesta svenskar känner en liten oro för strålningsrisker från 3G-basstationer men samtidigt uttrycker drygt en fjärdedel en stor oro. En majoritet vill inte ha en mobilmast placerad i sin hemmiljö. Kontoret menar därför att en viktig utgångspunkt för bedömningen av placering av master och antenner för mobiltelefoni bör vara att strålningsrisken minimeras för människa och miljö. Miljöförvaltningen avser att i samarbete med berörda myndigheter arbeta för skärpta riktlinjer och försiktighetsmått för placering av master och antenner. Kontoret välkomnar en sådan skärpning.

Ännu finns inte några etableringar/upplåtelse av 3G-master inom staden på mark som förvaltas av kontoret. För närvarande finns förfrågningar om etablering på ca 10 platser i ytterstaden. Ett antal bygglovsansökningar och planläggningsärenden ligger för behandling hos stadsbyggnadskontoret. Gatu- och fastighetskontoret avser inte att göra några upplåtelse förrän bygglov och erforderlig planläggning genomförts.

På byggnader inom staden som förvaltas av kontorets fastighetsavdelning finns f.n. endast ca 20 st 3G-antennar. På stadens egendomar i andra kommuner finns 4 st 3G-antennar i fristående master.

UTLÅTANDE

Bakgrund

Med hänvisning till en aktuell studie från det holländska forskningsinstitutet TNO om eventuella hälsorisker förknippade med utbyggnaden av mobiltelefonnätet hemställes i två likalydande skrivelser från kd (bifogas) om stopp av 3G-utbyggnaden i staden i avvaktan på resultatet av Socialstyrelsens granskning av studien.

Gatu- och fastighetskontoret yttrade sig över skrivelserna i ett tjänsteutlåtande 2003-11-18. Gatu- och fastighetsnämnden beslöt 2004-01-27 att återremittera ärendet. I nämndens beslut gavs kontoret i uppdrag att dels inhämta Socialstyrelsens granskning över studien och dels återkomma till nämnden med en lägesbeskrivning för kontorets del i 3G utbyggnaden. Därutöver anförde nämnden följande

”Människors oro måste tas på allvar och elöverkänslighet får inte bagatelliseras. Det är nödvändigt att kontinuerligt inhämta och utvärdera aktuell forskning.

Vi anser att resultatet av den granskning som Socialstyrelsen nu genomför bör inhämtas och de eventuella riskerna med utbyggnad av 3G måste redovisas. Vidare vill vi att kontoret återkommer med en redovisning av tillståndsgivandet till 3G-master”.

Granskning av den holländska studien

Granskningen av den holländska studien har för Socialstyrelsens räkning utförts av dels Institutet för miljömedicin, IMM, (redovisat inom ramen för Forskningsrådets för arbetsliv och socialvetenskaps, FAS, regeringsuppdrag om elöverkänslighet), dels Institutet för psykosocial medicin, IPM vid Karolinska Institutet.

IPM framhåller sammanfattningsvis i sina kommentarer att studien är värdefull. Resultaten måste dock följas upp med *varierad varaktighet och intensitet samt med tillägg av fysiologiska faktorer*, faktorer som saknas och därmed utgör en väsentlig svaghet i den aktuella studien.

I den första rapport som FAS lämnat på sitt regeringsuppdrag ligger fokus på studier av *radiofrekventa elektromagnetiska fält i relation till symtom*. Inriktningen har legat på sådana resultat som framkommit år 2000 eller senare. Såväl de *epidemiologiska* studier som idag finns som de undersökningar som gjorts under mer kontrollerade förhållanden, s.k. *provokationsstudier*, har studerats.

Enligt FAS rapport ger de epidemiologiska studier som idag finns tillgängliga ingen eller mycket begränsad information för bedömningen av om radiofrekvent exponering från mobiltelefoner eller basstationer kan orsaka olika typer av symtom. Ytterligare forskning som bättre belyser denna frågeställning är nödvändig innan några slutsatser kan dras.

Antalet provokationsstudier avseende radiofrekvent exponering och symtom är mycket litet. I endast en av dessa studier, den holländska, har man funnit ett statistiskt samband mellan upplevda besvär (huvudvärk, yrsel och trötthet) och radiofrekvent exponering och då enbart för UMTS (3G)-liknande fält. Varken i denna studie eller de andra som gjorts har någon effekt på symtom observerats för GSM 900 eller GSM 1800, men resultaten kan inte utesluta en påverkan under andra betingelser än i de genomförda studierna. Bedömningen från FAS är därför att ytterligare forskning är nödvändig. Även forskarna bakom den holländska studien varnar för att dra några slutsatser av studien innan den upprepats av andra forskare.

Socialstyrelsen konstaterar i sitt gransknings svar att trots att rapporten (den holländska studien) bedöms vara välgjord innehåller den vissa brister. Socialstyrelsens uppfattning är därför fortfarande *att det utifrån dagens kunskap inte finns skäl att anta att etablering av mobilbasstationer kan orsaka olägenhet för människors hälsa*.

I en nyligen avgiven rapport till regeringen (feb. 2004) "Mobiltelefoner och strålning" konstaterar också Statens strålskyddsinstitut (SSI) att det utifrån nuvarande kunskap inte finns något skäl att anta att strålningen från mobilbasstationer skulle kunna orsaka skadliga hälsoeffekter hos allmänheten så länge villkoren i SSI:s allmänna råd är uppfyllda. Vidare menar SSI i likhet med FAS att den holländska studien måste följas upp ytterligare och försöken bör göras om av andra forskargrupper för att se om resultaten kan upprepas.

Kontorets förslag/synpunkter

Den genomgående uppfattningen hos de statliga myndigheter som på olika sätt är berörda av den här aktuella frågan är att det utifrån dagens kunskap inte finns skäl att anta att etablering av mobilbasstationer kan orsaka olägenhet för människors hälsa. Den holländska studien har, enligt samma myndigheter, inte förändrat den bedömningen.

Den holländska studien ger alltså enligt kontorets mening inte underlag för ett tillfälligt stopp för 3G-utbyggnaden inom staden.

Människors oro måste dock tas på allvar. Att det finns en utbredd oro för strålningsrisker med det nya mobilnätet visar inte minst den intervjuundersökning som Krigsberedskapsmyndigheten (KBM) presenterade 2004-03-19. Undersökningen ville få svar på om svenska folket känner oro för strålningsrisker i samband med utbyggnaden av mobilnätet 3G och basstationer för mobiltelefoner. De flesta svenskar känner en liten oro för strålningsrisker från 3G-basstationer och drygt en fjärdedel uttrycker en stor oro. En majoritet vill inte ha en mobilmast placerad i sin hemmiljö. Av undersökningen framkom även att drygt åttio procent av de tillfrågade säger att de är dåligt informerade om 3G vilket sannolikt bidrar till den oro som kommit till uttryck på olika sätt.

Kontoret menar därför att en viktig utgångspunkt för bedömningen av placering av master och antenner för mobiltelefoni bör vara att strålningsrisken minimeras för människa och miljö.

Miljöförvaltningen framhöll i sitt utlåtande (2004-01-14) angående den aktuella 3G-skrivelsen att den holländska studien aktualiserar försiktighetsprincipen i miljöbalken. Det kan därmed finnas skäl att skärpa riktlinjer och försiktighetsmått för placering av master och antenner. Miljöförvaltningen kommer därför att arbeta för detta i samarbete med andra berörda myndigheter. Kontoret delar miljöförvaltningens uppfattning och skulle välkomna en sådan skärpning.

Vidare framhåller Miljöförvaltningen att det för närvarande inte föreligger något lagstöd för att kräva tillfälligt stopp för 3G-utbyggnaden i staden.

Aktuellt läge för kontorets del i 3G-utbyggnaden

Ännu finns inte några etableringar/upplåtelser av master för 3G inom staden på mark som förvaltas av kontoret. För närvarande finns dock förfrågningar om etablering på ca 10 platser i ytterstaden.

En placering av mast inom planlagt område kräver bygglov och i de flesta fall även ändring av detaljplan. Ett antal bygglovsansökningar och planlägningsärenden ligger för behandling hos stadsbyggnadskontoret. Gatu- och fastighetskontoret avser inte att göra några upplåtelser förrän bygglov och erforderlig planläggning genomförts.

Eftersom 3G-verksamheten både planläggs och bygglovsprövas avser inte kontoret i sitt arrendeavtal lägga in några förbehåll eller speciella villkor m.a.p. verksamhetens eventuella miljökonsekvenser. Dessa konsekvenser prövas främst av miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret. Enligt arrendeavtalet åligger det arrendatorn att införskaffa erforderliga tillstånd som krävs för verksamheten som sådan.

På byggnader inom staden som förvaltas av kontorets fastighetsavdelning finns f.n. endast ca 20 st 3G-antennar. På stadens egendomar i andra kommuner finns f.n. 4 st 3G-antennar i fristående master.

Avslutningsvis vill kontoret erinra om Gfn:s tidigare beslut (2003-06-10) att kontoret ska lämna förslag på elfria zoner/rekreativområden för elöverkänsliga och därvid särskilt utreda stadens mark i Grödinge, belägen i Botkyrka kommun, som försöksområde. Beslutet innebar också att kontoret i samverkan med andra kommuner ska styra bort och ej nyskapa störningskällor i områden där torp uthyres till elöverkänsliga.

Kontoret återkommer i ett särskilt ärende med redovisning av detta uppdrag.

SLUT